

**DETERMINAREA PROFESIONALĂ A
STUDENTULUI PSIHOPEDAGOG SPECIAL****Martin BOSTAN***Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”*

Articolul însumează rezultatele unui studiu practic privind predispunerea studentului psihopedagog special de a se angaja în câmpul muncii. În procesul formării sale profesionale, cel mai mult are de suferit pregătirea moral-psihologică pe fondul unei aspirații fluctuante (un nivel crescut la debutul studiilor și un nivel scăzut în ultimul an de studii).

Acest material se adresează, în special, cadrelor didactice care abordează în discuțiile lor teoretice și practice problema pregătirii profesionale a tinerilor specialiști.

Cuvinte-cheie: *determinare profesională, predispunere, angajare, câmpul muncii.*

THE PROFESSIONAL BASE OF SPECIAL PSYCHOLOGY'S STUDENT

This article contains a practical study concerning the special psychology student's predisposition of employment. During his professional training, the most to suffer is the moral psychological training due to fluctuating aspirations (a high level at the beginning of studies and reduced in the last year of study).

This material is addressed, especially, to the teachers who tackle during their theoretic and practice discussions the problem of professional training of the young specialists.

Keywords: *professional base, predisposition, employment, field of work.*

„Ceea ce ne dorim să vedem este copilul în căutarea cunoașterii
și nu cunoașterea în urmărirea copilului”.

George Bernard Shaw

Evoluția sistemului de învățământ superior este determinată de situația economico-politică existentă în țară. Ea nu găsește un „îndrumar” pentru volumul său imens de informații care să-i permită o orientare și o apreciere adecvată a posibilităților sale. Și chiar dacă există un „îndrumar”, cerințele externe și interne o plasează în zona constrângerii.

„Arhitectura cognitivă” a psihicului uman permite individului să învețe din raporturile sale cu mediul înconjurător, din relațiile sale interpersonale, din experiența sa personală. Soluția restabilirii adaptabilității adecvate și armonioase la noul grup social o constituie identificarea echilibrului ce se poate realiza la nivelul sistemului social global și posibilitatea de realizare a competențelor în practică [3].

Structura evenimentelor, care intervin în formarea comportamentelor acțional-emoționale ale grupurilor sociale, și cerințele acestei structuri condiționează o creștere a pragmatismului în formarea profesională a tinerilor specialiști. Climatul afectogen adecvat și prezența, în mediile educaționale, a unor modele profesionale stimulează desfășurarea potențialului intelectual existent. Constatarea faptului că nu există timp disponibil pentru operarea unor schimbări majore, pentru stabilirea unor noi obiective, precum și pentru realizarea acestora atrage după sine o vulnerabilitate în desfășurarea armonioasă a proceselor psihice și a capacităților de învățare ale studentului [2].

Studentii reprezintă o resursă umană semnificativă atât pentru mediul universitar, cât și pentru întreaga comunitate. Statutul lor social conferă posibilitatea de a-și manifesta propriile resurse intelectuale, abilitățile de formare și restructurare a potențialului moștenit. Ei sunt văzuți de societate ca un grup distinct, un grup care manifestă anumite particularități culturale (norme, valori și principii de conduită) specifice [2,4].

Rolul de student permite tânărului să se situeze într-o postură contradictorie între a satisface exigențele propriei vârste și a răspunde cerințelor din câmpul universitar. El este susținut pentru o pregătire continuă și temeinică cât mai apropiată de obiectivele universitare. Din acest aspect, putem identifica o serie de conflicte cu care se confruntă studentul: dorința de libertate concomitentă cu dependența financiară față de părinți; dorința unei integrări sociale rapide concomitent cu motivația externă a perfecționării profesionale; dorința de a trăi situații specifice vârstei concomitent cu îndeplinirea rolului său de student etc. Toate aceste conflicte declanșează o dezvoltare nefavorabilă a afectivității și a personalității studentului.

Comportamentul dezadaptativ ce se instalează după angajarea studentului în câmpul muncii are loc în urma distorsionării echilibrului dintre sistemul social global și sistemul de relații ale tânărului cu noul grup social. Mesajul comunicațional al acestuia este perceput diferit de cel al grupului profesional existent, fapt cauzat de nesimilaritatea personalității și a nivelului lui de comunicare diferențiat.

Holland (1997) sugerează că fiecare model de mediu este căutat de indivizi al căror tip de personalitate este similar cu mediul. Se presupune că ei vor fi fericiți într-un mediu compatibil și nefericiți într-un mediu incompatibil cu alt tip de personalitate. Un echivalent persoană-mediu produce o alegere vocațională mai stabilă, mai mari succese vocaționale, succese academice mai mari, menținere mai bună a stabilității personale și satisfacții mai mari [1].

Problema plasării tineretului studios în câmpul muncii formează un câmp semantic complex, aflat într-o continuă schimbare, care depinde de intensitatea pragmatismului în sistemul de învățământ superior. O atenție deosebită se recomandă a se acorda modului în care sunt folosiți, teoretic și practic, termenii ce delimitează și definesc această problemă.

Dintre factorii care asigură angajarea studentului în câmpul muncii pot fi nominalizați: prezența unei strânse colaborări între organizațiile angajatoare și instituțiile de învățământ superior; prezența unei recomandări pe parcursul pregătirii profesionale a studenților din partea unei organizații angajatoare; angajarea/implicarea în câmpul muncii a studentului încă din perioada pregătirii lui profesionale; motivația internă înaltă; motivația externă adecvată (de ordin material/financiar); prezența unui climat afectogen adecvat în cadrul firmei; prezența unor resurse individuale de adaptare; prezența unui potențial creativ-productiv individual; susținerea și aprecierea moral-psihologică din partea grupului social existent în cadrul firmei etc.

Dintre factorii care împiedică angajarea studentului în câmpul muncii putem enumera: timpul prea îndelungat până la angajare (abia după ciclul II de studii), unde se cere obligatoriu o diplomă care să ateste competențele profesionale ale studentului; lipsa experienței profesionale a studentului; motivația internă și externă fluctuantă; aspirația scăzută sau fundamentată pe un ideal aparent; dificultăți de adaptare în colectivul profesional existent în cadrul firmei/instituției, unde primul contact este mai mult superficial; diferența mare de vârstă/cultură între vechiul și noul angajat; incompatibilitatea trăsăturilor caracteriale și de personalitate; absența simțului responsabilității la tânărul angajat; selecția superficială și neadecvată din partea angajatorului etc.

Cercetările actuale arată că tânărul studios, sub presiunea factorilor informaționali și decizionali suprasolicitanți, nu numai că involvează sau instalează o adaptare deficitară față de sistemul de învățământ existent, ci lasă, pe un anumit sector, să intervină un dezechilibru superficial sau profund la nivel de personalitate.

În Republica Moldova această problemă este investigată de cercetătorii N.Bucun, V.Guțu, Vl.Pâslaru, T.Callo, D.Patrașcu, V.Gh. Cojocar, S.Baciu, D.Rogojină, A.Cara, V.Panico etc.

Aspectul mai puțin cercetat în literatura și practica de specialitate este reprezentat de studiul și analiza predispoziției tânărului studios de a evolua sub aspect profesional. Astfel, se impune studiul nivelului de adaptabilitate a fiecărui student, pe de o parte, și crearea de noi servicii sociale personalizate pentru o mai bună desfășurare a procesului practic (și al realizării echilibrului în noul colectiv), necesar evoluției la nivel de comunitate, pe de altă parte. Astfel, adaptabilitatea strategică, ca sursă de diferențiere a performanțelor cognitive, este cel mai nou curent în acest studiu. Prin ea se înțelege selectarea și aplicarea strategiei optime, ținându-se cont de situație, de resursele cognitive existente și de experiențele anterioare ale studentului.

Studiul orientat către găsirea cauzelor stopării și inadaptării tânărului studios în câmpul muncii se bazează pe perspectiva multitudinii de strategii, dat fiind faptul că tinerii diferă în gradul de adaptabilitate al utilizării acestor strategii.

Ne-am propus să realizăm un studiu cu privire la predispoziția studentului psihopedagog special de a răspunde cerințelor externe (instituțiilor angajatoare) sub forma angajării lor în câmpul muncii, presupunând că există o predispoziție scăzută a acestuia de a se angaja în câmpul muncii la noi în țară.

Cercetarea de teren a fost realizată în perioada martie-aprilie 2013, al cărei eșantion a cuprins 34 de studenți din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. În scopul stabilirii acestei predispoziții către angajare am utilizat două metode empirice de cercetare: chestionarul și observația. Distribuția rezultatelor privind determinarea profesională, orientarea profesională a studenților și predispoziția lor de a se angaja în câmpul muncii sunt redată în figurile ce urmează.

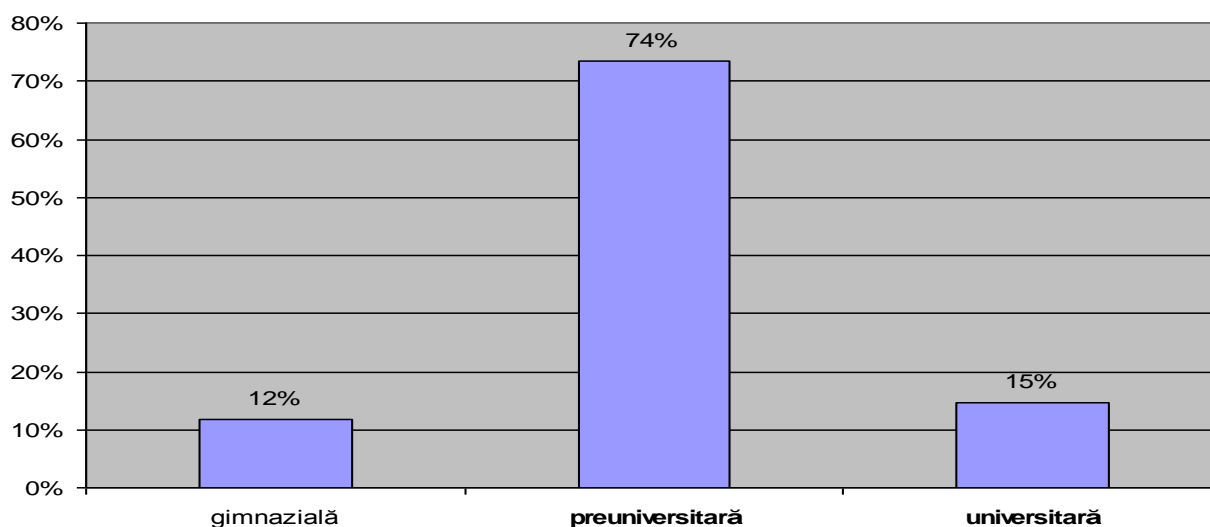

Fig.1. Determinarea profesională a studenților.

Din Figura 1 observăm că 74% din studenții psihopedagogi speciali și-au determinat domeniul de activitate încă în etapa preuniversitară. În majoritatea cazurilor, determinarea profesională a avut loc în perioada ultimilor ani de liceu/colegiu, fără a fi ajutați, în prealabil, de către rude sau apropiați. Acest lucru poate fi lesne observat ușor din cele prezentate în Figura 2: 15% din studenții anchetați s-au determinat abia după admitere la facultate (în perioada studiilor superioare) și doar 12% din studenți s-au determinat cu mult înainte de etapa preuniversitară. Referitor la această din urmă categorie de studenți putem vorbi despre o identitate vocațională ceva mai crescută, ei fiind mai siguri și mai pragmatici în formarea lor profesională. Prin urmare, acești studenți vor căuta să abordeze în mod practic domeniul lor de activitate nu neapărat părăsind țara (a se vedea Fig.3).

În figura ce urmează sunt specificate factorii (persoanele) care îi ajută pe studenți să se orienteze în câmpul muncii.

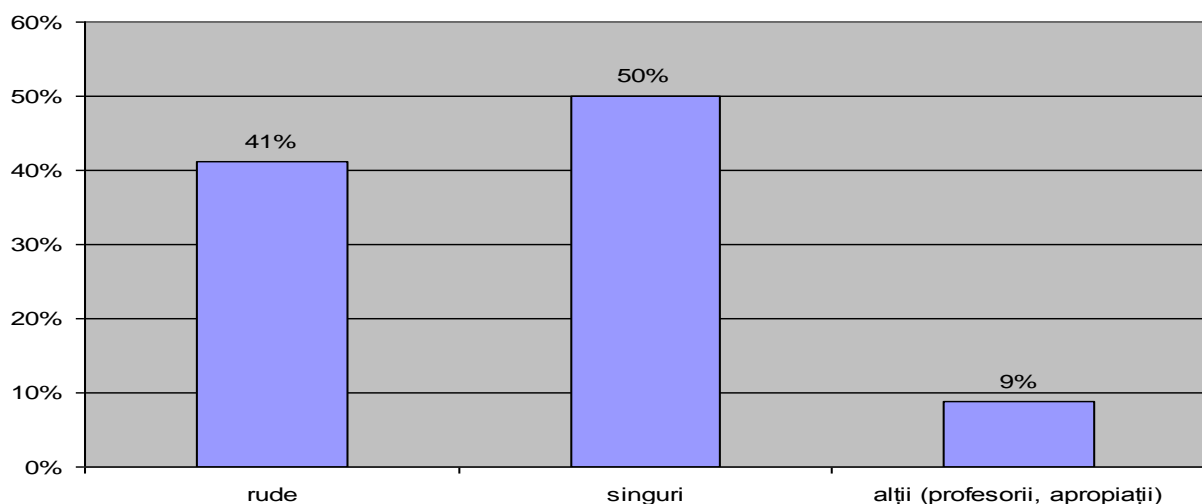

Fig.2. Orientarea profesională a studenților.

Din graficul prezentat mai sus observăm că studenții care s-au determinat în perioada preuniversitară (clasa a 11/12-a) se orientează singuri în manifestarea abilităților și competențelor în practică (50%). Acest lucru poate fi susținut și de cele 41% din studenți care la fel doresc să-și manifeste profesionalismul în practică, însă ajutați, de această dată, de către rude (părinți, frați). Astfel, putem conchide că tendința de a-și realiza și manifesta în practică abilitățile și competențele are loc fie sub forma unor activități de voluntariat, fie sub

forma angajării propriu-zise. Iar dacă acest lucru nu se poate realiza, atunci există această predispunere (înalță) care creează fondul motivațional intern al studenților de a continua explorările teoretice ale domeniului lor de activitate. Doar 9% din studenții intervievați sunt orientați de către profesori, apropiați, inițiativa fiind mai mult din partea profesorilor decât a studentului.

Datele prezentate în Figura 3 atestă numărul studenților anchetați (exprimat în procente) care sunt predispuși să se angajeze în câmpul muncii la noi în țară.

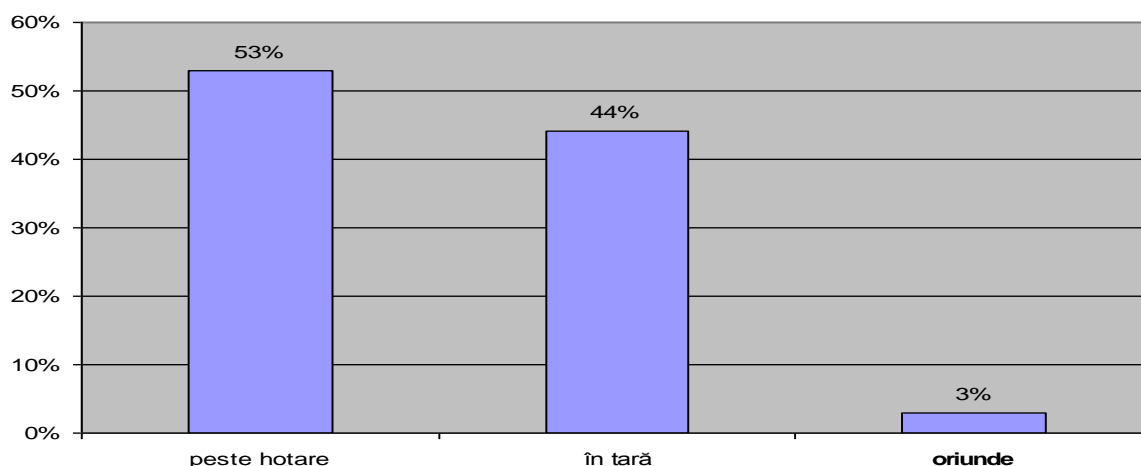

Fig.3. Predispunerea studenților de a se angaja în câmpul muncii la noi în țară.

Din cele prezentate mai sus putem observa că studenții care sunt ajutați de părinți, rude sunt predispuși să-și dezvolte profesionalismul în altă țară sau cu specialiști străini (53%), considerând terenul psihopedagogiei speciale din țară mai puțin pregătit pentru dezvoltarea lor profesională. Dintre studenții care se orientează singuri în angajare, 44% doresc să rămână în țară. Astfel, putem conchide că această categorie de studenți caută cel mai apropiat teren pentru a-și dezvolta abilitățile și competențele acumulate în perioada formării lor profesionale (perioada universitară). Doar 3% din studenții intervievați sunt indiferenți față de domeniul de activitate în care s-ar realiza angajarea și în ce țară.

Concluzii

1. Predispunerea studentului psihopedagog special de a se angaja în câmpul muncii la noi în țară este înaltă, însă situația economico-politică din republică direcționează aspirațiile lui de a-și manifesta capacitățile peste hotarele țării;

2. Predispunerea studentului psihopedagog special de a se angaja în câmpul muncii este determinată individual, în funcție de situația socială și de grupul social de care dispune angajatorul.

3. Lipsa unei strânse colaborări între organizațiile angajatoare și instituțiile de învățământ superior, prin intermediul unor recomandări oferite studenților în perioada pregătirii lor profesionale, duce la o scădere a motivației acestora de a-și valorifica la maximum potențialul intelectual.

Bibliografie:

1. HOLLAND, L.J. Making Vocational Choices: A Theory of Careers (1973, 1985 & 1997). In: *Journal of Vocational Behavior*, 1999, no.55, p.15-40.
2. ЛИСОВСКАЯ, И.Б. Психологическое сопровождение профессионального становления студентов как фактор повышения качества образования. В: *Вестник*, 2008, №4 (13), с.51-55.
3. РАУШЕНБАХ, Б.В. На пути к целостному рационально-образному мировосприятию. В: *О человеческом в человеке* / Под общей ред. И.Т.Фролова, Москва: Политиздат, 1991, с.22-39.
4. СЛОБОДЧИКОВ, И.М. Переживание одиночества как адаптация студентов. В: *Психологическая наука и образование*, 2005, №4. с.16-28.

Prezentat la 26.04.2013